

ПОЛІТІКІНА ІННА, здобувачка вищої освіти
Науковий керівник – **ПОТРИВАЄВА НАТАЛЯ**, д.е.н., професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

РОЛЬ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ У ПРИЙНЯТТІ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах сучасної ринкової економіки підприємства змушені приймати стратегічні рішення, які визначають їх конкурентоспроможність, фінансову стабільність та довгостроковий розвиток. Для ефективного управління необхідно мати достовірну, релевантну та оперативну інформацію, що дає змогу оцінювати фінансовий стан компанії, прогнозувати майбутні результати діяльності та обирати оптимальні напрямки розвитку.

Управлінський облік відіграє ключову роль у цьому процесі, оскільки забезпечує керівництво підприємства необхідними аналітичними даними для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень. Його функції включають планування, контроль, аналіз витрат, оцінку ефективності інвестицій, моделювання сценаріїв розвитку та управління ризиками. Використання сучасних методів управлінського обліку дозволяє підприємствам адаптуватися до змін зовнішнього середовища, підвищувати ефективність використання ресурсів та досягати стратегічних цілей.

Однією з головних функцій управлінського обліку є контроль витрат, який дозволяє підприємству своєчасно реагувати на зміну собівартості продукції, виявляти неефективні витрати та оптимізувати фінансові ресурси. За допомогою сучасних методів, таких як калькулювання собівартості, бюджетування та управлінський аналіз, компанії можуть досягати більшої ефективності у використанні ресурсів та покращувати рентабельність [1, с. 40].

Крім контролю витрат, управлінський облік відіграє ключову роль у фінансовому аналізі діяльності підприємства. Він дозволяє оцінювати прибутковість, рівень ліквідності, платоспроможність та інші фінансові показники, які впливають на стійкість компанії. Завдяки регулярному моніторингу цих показників керівництво отримує змогу ухвалювати оперативні рішення, адаптуючись до змін ринкового середовища.

Ще одним важливим аспектом управлінського обліку є оцінка ефективності діяльності підприємства. Аналізуючи результати роботи окремих підрозділів, напрямів або продуктів, керівники можуть визначати найбільш перспективні сегменти, розподіляти ресурси відповідно до стратегічних пріоритетів і коригувати управлінські рішення. Це особливо важливо у конкурентному середовищі, де швидкість реагування на зміни є критичним фактором успіху.

Управлінський облік також відіграє важливу роль у стратегічному плануванні. Завдяки системному підходу до аналізу даних компанія може розробляти довгострокові плани розвитку, прогнозувати фінансові результати та оцінювати можливі ризики. Інструменти управлінського обліку, такі як

фінансове моделювання, бюджетування та сценарний аналіз, дозволяють підприємствам адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та обирати оптимальні стратегічні напрямки [2, с. 270].

Окреме значення має використання управлінського обліку для аналізу конкурентного середовища. Завдяки порівняльному аналізу фінансових показників компанія може визначати свої конкурентні переваги, оцінювати ефективність цінової політики та визначати перспективні ринки збуту. Це дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо розвитку бізнесу, розширення асортименту продукції або виходу на нові ринки.

Контроль за виконанням стратегічних рішень є ще однією важливою функцією управлінського обліку. Завдяки постійному моніторингу фінансових показників, аналізу відхилень від запланованих результатів і оцінці ефективності використання ресурсів підприємство може коригувати свою діяльність, мінімізуючи ризики та підвищуючи продуктивність [3, с. 35].

Таким чином, управлінський облік є незамінним інструментом стратегічного управління підприємством. Він забезпечує керівників достовірною та своєчасною інформацією, необхідною для ухвалення оптимальних рішень. Завдяки ефективному управлінському обліку компанії можуть підвищувати свою конкурентоспроможність, оптимізувати витрати, прогнозувати фінансові результати та адаптуватися до змін ринкового середовища. Це дозволяє не лише досягати короткострокових цілей, а й забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Управлінський облік відіграє важливу роль у ризик-менеджменті, оскільки дозволяє виявляти та аналізувати потенційні фінансові та операційні ризики. Систематичний облік та аналіз даних допомагають оцінювати рівень ризиків, пов'язаних із нестабільністю ринку, зміною вартості ресурсів та коливанням валютних курсів. Завдяки впровадженню методів прогнозування та аналізу чутливості підприємство може заздалегідь розробляти сценарії реагування на можливі загрози та уникати кризових ситуацій. Аналітичні інструменти управлінського обліку дозволяють підприємствам адаптуватися до змін ринку, швидко реагувати на зміну попиту, оцінювати вплив зовнішніх факторів і коригувати стратегічні плани. Використання фінансового моделювання, ABC-аналізу та факторного аналізу дає змогу оцінювати ефективність бізнес-процесів та приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат. Гнучкість управлінського обліку дозволяє вчасно визначати невігідні напрями діяльності та переходити до більш перспективних сегментів.

Облікові дані є ключовим інструментом для оптимізації ресурсів та підвищення конкурентоспроможності підприємства. На основі детального аналізу витрат, продуктивності та рентабельності компанія може оптимально розподіляти свої фінансові, матеріальні та людські ресурси. Управлінський облік дозволяє уникати нераціонального використання активів, підвищувати ефективність операційної діяльності та знаходити нові можливості для зростання. Завдяки цим механізмам підприємства можуть зменшувати виробничі витрати, покращувати якість продукції та підвищувати свою

конкурентну перевагу на ринку [4, с.139].

Практичне застосування управлінського обліку демонструє його ефективність у стратегічному управлінні підприємствами різних галузей. В українських компаніях, які працюють в умовах економічної нестабільності, управлінський облік допомагає контролювати витрати, адаптуватися до змін оподаткування та уникати фінансових ризиків. Наприклад, аграрні підприємства активно використовують аналіз витрат і бюджетування для підвищення ефективності виробництва, враховуючи сезонні коливання цін та зміну попиту.

У міжнародній практиці компанії, такі як Toyota та Amazon, застосовують сучасні методи управлінського обліку для покращення бізнес-процесів та підвищення продуктивності. Використання методологій, зокрема Lean Accounting та Activity-Based Costing, дозволяє цим корпораціям оптимізувати витрати, підвищувати продуктивність праці та мінімізувати втрати. Це дає можливість підприємствам розширювати свою діяльність, швидко адаптуватися до змін у глобальному економічному середовищі та залишатися лідерами у своїх галузях [5].

Отже, управлінський облік є ключовим інструментом стратегічного управління підприємством, дозволяє оцінювати фінансові та операційні ризики, аналізувати ринкові зміни, оптимізувати витрати та підвищувати ефективність бізнес-процесів. Використання сучасних методів і цифрових технологій сприяє своєчасному прийняттю обґрунтованих рішень. Завдяки системному підходу до обліку компанії можуть адаптуватися до змін, знижувати ризики та забезпечувати стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Мошковська О. А. Місце і роль стратегічного управлінського обліку в обліковій практиці вітчизняних підприємств в умовах військових дій. *Галицький економічний вісник*. 2023. Том 84. № 5. С. 39–49.
2. Голов С. Ф., Єфіменко В. І. Фінансовий та управлінський облік. Київ, 2022. 554 с.
3. Ребрина Н. Стратегічний управлінський облік в системі прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві. *Economic journal of Lesya Ukrainka Volyn National University*. 2024. 4(36). С. 34-39.
4. Гриценя А. Функціональні ознаки стратегічного управлінського обліку. *Інноваційний розвиток освіти, науки, бізнесу, суспільства та довкілля в умовах глобальних викликів: матеріали VI Національної науково-практичної конференції студентів і молодих вчених* [Тернопіль, 17 листопада 2021 р.]. Тернопіль: Вектор, 2021. С. 43-44.
5. Kostash T. B., Smola M. P. Роль управлінського обліку в прийнятті управлінських рішень. *Ефективна економіка*. 2021. №10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9442> (дата звернення: 23.02.2025). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.10.94](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.94)

